

Elveszett-e a remény?

Restauráció, visszarendező-dés, a baloldali liberális blokk kétharmados többségével alátámasztott hatalomkoncentráció... Nagy a riadalom azok körében, akik a valódi rendszerváltozás mellett tettek hitet, s akik nem csak beszéltek erről, de el is hitték, hogy ez megtörtént. Pedig teljesen igaz van Benedek professzornak, aki a Pesti Megyei Hírlap pünkösdi számában arra hívta fel a figyelmünket: az is lehet, hogy nincs is minnek visszarendeződnie. Azoknak is igazuk van, akik azt mondják: mielőtt a „visszarendeződés” (már pusztán a szó) súlya alatt összerokadnánk, nézzük meg, hogy mi is az egyáltalán, ami valóban átrendeződött, s csak ennek ismeretében jövészékeljünk.

Különös dolog, hogy akik a leginkább elégedetlenek a rendszerváltozás mértékével, ütemével, eredményével, éppen ezek fájlag leginkább a május 8-án történteket és ezek várható következményeit. Még csak nem is csupán azért, mert nekik van talán a legtöbb félnivalójuk az elvtársi fenyegetőzésektől, a várható

„söprögetéstől” és bosszúállástól. Hiszen a legtöbben közülük nem is voltak olyan pozícióban. De a „csalpa vak remény” mindig úgy működik, hogy az ember könnyen elhiszi azt, amit nagyon szeretne. Minél jobban szeretné, annál könnyebben. És számukra most éppen a remény, a jövő reménye veszett el. S minthogy ők reménykedtek a legjobban, így most ők vesztették a legtöbbet. De vajon elveszett-e valóban ez a remény?

„A mi mindennapi öncsalásunkat add meg minékünk ma” — így imádkozta a Mi-tyánkot egy német író még a múlt században. Az emberi természet azóta sem változott. A saját öncsalásunk áldozatai vagyunk. Miért csodálkozunk hát és miért épp most esünk kétségbe? Hiszen megmondattuk már az 1990-es választások előtt: aki ezt a választást megnyeri, az legközelebb úgysem győzhet. Mert olyan csodátmeget vesz át, amelybe biztosan belebukik.

Az öncsalásnak azonban különböző fokozatai vannak. A remény táplálta öncsalás még természetesnek tekinthető. Kissé már riasztóbb a helyzet, amikor valaki nem akar hinni a saját szemének sem. Még akkor

sem, ha a történeteket — legalábbis részben — ő maga idézte elő.

Igaz, az elégedetlenség érzését senkitől sem lehet elvitatni. Ez az elégedetlenség fordult át aztán abba a türelmetlenségbe, amelyre építettek a restaurációs hatalom várományosai. Nem nehéz fölmérni, hogy a továbbiakban ez a türelmetlenség — ahogy ez már lenni szokott — aligha lesz szövetségesük azoknak, akik választási stratégiájukat (kimondom: demagógiájukat) erre a türelmetlenségre építették. Várható, hogy ez az elégedetlenség előbb-utóbb ellenük fordul.

Érdekes ezt a közhangulatot — s egyben a baloldal és jobboldal választási esélyeit is — szélesebb, európai összefüggésekbe ágyazva vizsgálni. Mikor győznek általában a konzervatívok, akik gazdaságilag inkább felhalmoznak, visszafogják a fogyasztást, és hosszú távra gondolva építkeznek? Amikor a társadalomban teljes a kiábrándultság, a csalódottság. Amikor viszont az emberekben még él a reménység, ez mindent inkább a baloldal, a szocialisták malmára hajtja a vizet. Ők mindig a gazdaságot tekintik a legfontosabbnak, s ennek megfelelően

azt az életminőséget, amelynek megteremtése, fenntartása érdekében hajlamosak a tartalékok föléülésére, sőt még újabb kölcsönök felvételére is.

A türelmetlenség, amely a baloldalt segítette hatalomra juttatni, annak a jele, hogy a remény még nem apadt el egészen. Legalábbis az anyagi gyarapodás reménye. Az persze aligha hihető, hogy csupán a munkanélküliek és a nosztalgizálók döntötték volna el — ilyen arányban — a '94-es választások sorsát. Nem is a megfélemlítettek, a megszorítottak és a megvesztegetettek képezték a többséget, bár az elvtársi módszerek ismeretében ennek eredményét is feltelezhetjük. Biztosan voltak a baloldalra szavazók között olyanok is, akik megéreztek: most megnyílhat számukra a gazdagodás útja, hiszen ledőltek a régi korlátok, tágas a tér. A meggazdagodás vágya természetesen türelmetlenné tette őket. Az elmúlt négy év kormányzásának köszönhetően, ezt a türelmetlenséget — akárcsak a szociális juttatások iránti nagy várakozást — egy darabig lesz is miből kielégíteni, csillapítani. Akár még a négy év alatt felhalmozott valutatartalékokból is.

Más kérdés, hogy a gazdaság primátusát képviselő posztkommunisták és az erkölcsöt a politikából száműző posztbolsevikok nemigen számíthatnak erkölcsi legitimitációra. Nem is azt kérik majd rajtuk számon először, amit nem hirdettek meg, hanem csak azt, amit valóban meghirdettek. Ameddig a gazdasági-pénzügyi tartalékok elegendőnek bizonyulnak, a Kádárrendszerben erre programozott lakosság jelentős része jól fogja magát érezni ebben a teljesen anyagias, fogyasztói „szocializmusban”. Ha azonban ezek a tartalékok elfogynak, megcsalottságukat elsősorban az erkölcs nevében fogják majd kifejezésre juttatni a mostani győztesekre szavazók. A választópolgár ugyanis pontosan tudja, hogy nem szentek gyülekezetét juttatta most kormányra. A választópolgár minden látszat ellenére nem szenved amnéziában. Az igaz, hogy túl sokat várt a „rendszerváltástól”. Ám ha azt, amit várt, nem kapta meg azoktól, akiktől remélte, most megbízza ezek megszerzésével a kommunista utódpartot és partnerét. Hozzák rendbe, amit elrontottak! — gondolhatják majd azok is, akik koránt-

sem ülnek fel annak az ellenzéki propagandának, miszerint az elmúlt négy év többet rontott a gazdaságon, mint azelőtt a negyven év.

Miért is ne adassék meg az utódpartoknak a történelmi esély, hogy most, amikor nincsenek bent nálunk idegen megszálló csapatok, próbálják meg végre felépíteni azt a sokat emlegetett „demokratikus szocializmust”. Vannak olyan személyek az MSZP-ben (Vitányi Ivántól Kósa Ferencig és Annus Józsefig, Bihari Mihálytól Szűrs Mátýásig), akikről nehéz elképzelni, hogy ne állnának ellen a régi pártkáderek balratoldást sürgető nyomásának.

Könnyen lehet, sőt valószínű, hogy az inga négy év múlva újra visszaleng. Isten óvja, hogy hamarabb, hiszen ez a stabilitást veszélyeztetné, amely mindnyájunknak drága. Talán nem lett volna baj — mondják többen — ha kevesebb paktumot kötött volna ez a kormánykoalíció az ellenzékkel, a régi hatalmi elitel. Megőrizhette volna jobban az arcát és az egyéniségét, s majd több esélye volna a '98-as választásokon. Mások meg azt felelik erre: akkor még a '94-et sem érte volna meg. **Kiss István**

Budapest

HISTÓRIA

Makkosmária története (III.)

Tűzvész után fogadalmat tettek

A befolyt jövedelem 600 pengő volt, amelyet a kegyhely restaurálására fordítottak. Hogy szabadtéri istentiszteletet lehessen tartani, a cserkészek erdei fiatal fákba oltárt és szószéket készítettek. 1936-ban a budakeszi származású Schrotti Pál ferencendi szerzetes (kapisztrán rend) tartotta ezüst miséjét Makkosmárián a romépület előtt. Ünnepi szónoka a szintén budakeszi származású Galambos Mátyás ferences szerzetes volt. E nap eseményeiről egy igen izlées képesalbum készült, amely ma is megtalálható a makkosmáriai templom Historia Domus iratai között. 1938-ban Shvoy Lajos székesfehérvári megyéspüspök a szervita atyákra bízta a kegyhely gondozását. Így 1938. június 9-től szervita atyák végeztek a romtemplomban tavasztól őszig vasár- és ünnepnapokon istentiszteletet. A gyöngyösi és torbágyi zárandokok az 1930-as évek végén is rendszeresen megtartották zárandoklataikat. A gyöngyösi május 8-án jöttek, megjegyzendő, hogy a gyöngyösi első ízben már 1737-ben jöttek, amikor városuk tűzvész áldozata lett, és fogadalmat tettek, hogy minden évben Makkosmáriára zárandokolnak. A pátyiak áldozócsütörtökön, a budajenőiek és torbágyiak áldozócsütörtök utáni szombaton jöttek, a biaiak,

cinkotaiak, sóskútiak pünkösdi előtti szombaton.

A második világháború után még többen keresték fel a Fogolykiváltó Boldogasszonyt. Hatalmas akció indult meg a templom felépítésére, melynek legfeljebb apostolai P. Angyán Fülöp szervita tartományfőnök és Varga Géza Ernő budapesti hívő volt. 1947 tavaszán Schall József építésmérnök tervei szerint a régi alaprajz megtartásával megkezdődtek a munkálatok, az új templom építése, melynek alapterülete 248 m². Hajója kéttengelyes, szentélye egytengelyes, az egyetlen homlokzati tornya alatt nyíló kórusablaka melletti szoborfülkében a rend két jeles szentje, Bonifilius, a rend egyik alapítója és Benizi Szent Fülöpnek, a rend generálisának új szobrai állnak, kapufülkéje a régi. A templomot Shvoy Lajos püspök 1950. május 7-én szentelte fel. Az előző napon az oltár fölött elhelyezte Boldogasszony kegyképét, és az oltár mögött azon fatörzset, amelyen a kép eredetileg függött, s amelyet a képpel együtt 1783 óta a budakeszi templomban őriztek. A kép fakeretét pompás rokokó faragványok: sugárkéve, két lebegő gyermekangyal és hat szárnyas angyalfej díszíti. Kitűnő színvonalú szobrászmunka, kétségkívül Bebó Károly műve. A kegykép alatt az

eredeti fatörzset elzáró rokokó díszű rácsozat van. A kegykép és vasrács műemlék. Az új főoltár Alberico dell'Amico olasz szobrászművész alkotása, carrarai fehér márványból készült neobarokk stílusban. A főoltárhoz három márványlépcső vezet fel. Az oltár felett a szervita rend címere hirdeti az újjáalkotó érdemét. Az arányosan épített márványtabernaculumot gazdag aranyozás borítja. A művészien faragott 6 aranyozott gyertyatartó lépcsőzetesen áll. A kandeláberek nagyobbnál nagyobb aranyozottak az őrseget. A szentségház fölül boruló baldachint négy művészi faragású csavart oszlop tartja. A tetején kereszt figyelmeztet bennünket, hogy az eucharisztikus szent áldozat asztalánál állunk. A főoltár műemlék. A jobboldali mellékoltáron is négy aranyozott díszű rokokó gyertyatartó van amelyek szintén műemlékek. A mellékoltárok fából készültek, a budapesti szervita rendházból kerültek ide. A hajdani sekrestyéből a restaurálás során kápolnát alakítottak, ez a Szent József-kápolna. Az új rokokó szószék érdemel még figyelmet, a magot szóró Megváltóval, oldalán az evangélisták aranyozott képeivel. A templom boltozatát Böszörményi János festőművész freskó díszíti, ezek a trinitári-

usok és szerviták életéből a kegyhelyen való működéséből válogatott eseményeket ábrázolják. A kórus alatti mennyezeten a Szent Szűz mennybéli megkoronázását láthatjuk. A Szent Józsefkápolnában Raffael Viktor festőművésznek a Szent Család történetére vonatkozó modern festményeiben gyönyörködhetünk. Különösen hatásos a Szent Szűz eljegyzése Szent Józseffel és Gábor arkangyal kildetése Máriához. A Szent Józsefkápolnában található a kegy-szobor-szekrény, mely aranyozott és gazdagon faragott rokokó stílusú műemlék. A szentély jobboldalán van a szertartásasztal, mely szintén műemlék. A sekrestyében látható XVIII. századi kereszt szépen faragott elefántesont korpuszal is műemlék. A sekrestyében látható még a kőrefából faragott XVIII. századi Madonna-szobor, amely szintén műemlék. A lakóépület szobájában található rácsoztámlájú kanapé magyar empire munka, a pesti szervita rendházból származik, műemlék. A Pesti megyei műemlékek topográfiája, melyet 1958-ban Voith Pál művészettörténész állított össze, tartja nyilván a fenti műemlékeket. A templom nyugati oldalán a régi folyosó megmaradt oldalfolyosója található, 3 szakaszos cseh boltozattal fedve, továbbá a boltfőkös sekres-

tye és északon hasonló mellékszoba. A kertben található egy bronz szarvas-szobor, melyet Brauch hentesmester és gyártulajdonos adományozott. Ez a szobor a párizsi vilákiállításán díjat nyert.

Tamás János jezsuita atya 34 évig működött vezető lelkészként Makkosmárián. 1985. november 24-én nyugállományba került, és a székesfehérvári papi otthonba költözött. Remek szónok,

kiváló ember. A lelkipásztori munka mellett gazdasági téren is sok az érdeme (kerítés építése, tatarozások). A templom külső renoválása 1964-ben, a második vatikáni zsinat évében történt. Tamás atya helyettese Bona Junta, a szervita rend tagja, 1980-ig működött. 1986 óta Turzó István jezsuita atya vezeti a lelkészséget, majd 1988-tól Hevenessy János jezsuita atya. *(Vége)*

Herein Gyula

Nagy Imre mártírhalála

A Nagy Imre-per 1958. február 6-án kezdődött. A bírósági tárgyalás nélkülözötte a törvényességet, nemcsak a vádirat készült politikai megfontolások alapján, formailag is szabálytalan volt. Alig kezdődött meg a tárgyalás, máris félbeszakadt. Utólag azzal indokolták, hogy a bíróság elnöke szívrohamot kapott, a valóságos indok azonban az volt, hogy a Kádár-rezsim jelzéseket kapott Moszkvából: várjon az ítélettel. Hruscsov megpróbálta javítani kapcsolatát Titóval, a közeledésben nagy szerepet szánt Kádárnak, akit a jugoszláv pártvezér köztudottan kedvelt. Nagy Imre elítéltetése megneghezítette volna a tárgyalásokat — ezért szüneteltették a pert. Kádár 1958 márciusában Belgrádba utazott. Tito — egyes források szerint — arra buzdította, próbáljon önállóbb politikát folytatni a szovjettel szemben. Kádár ezt elutasította. Beszámolt Hruscsovnak tárgyalásairól, akit Tito vélekedése felbőszített. A szovjet pártvezér június elején élesen kirohant Tito ellen. Beszédében többek között kifejtette: a jugoszláv vezető együttműködését az imperialistákkal ékesen bizonyítja, hogy: „A budapesti ellenforradalmi puccs idején a jugoszláv nagykövetség a központja lett azoknak, akik elkezdték a harcot a magyar népi demokrácia ellen. A nagykövetség a menedéke lett a kapituláns és áruló Nagy Imre—Losonczy csoportnak.” Mint Méray Tibor megállapította: „Ez a beszéd volt valójában Nagy Imréék halálos ítélete.” **Pogány György**